

ἐκαλύπτετο ὑπὸ στρώματος νιέλλου. Νιέλλον ὠσαύτως ἐπλήρου τὰς ἀΐλακας τοῦ δακτυλίου ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τῆς λαβῆς. Ὁ τρόπος τῆς διακοσμήσεως, διὰ τοῦ ὁποίου

ἐπιτυγχάνεται διχρωμία ἐκ τῆς καλύψεως τμημάτων τοῦ ἀργυροῦ ἀγγείου διὰ μελανῆς ὕλης γίνεται πρώτην φοράν γνωστός.

ΑΓΝΗ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΡΟΚΟΝΝΗΣΟΥ

Ἡ Προκόννησος ὑπῆρξεν ἀποικία τῶν Μιλησίων ἰδρυθεῖσα ἐπὶ μιᾶς τῶν εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Προποντίδος κειμένων νήσων, ἐξελιχθῆ δὲ σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πόλιν σπουδαίαν καὶ περιφανῆ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους δὲ χρόνους ἐγένετο κυρίως γνωστὴ ἐκ τῶν περιωνύμων «Προκοννησίων μαρμάρων» ἐξορυσσομένων μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τῆς μεγαλυτέρας τῶν νήσων τούτων τῆς γνωστῆς ὡς «νήσου τοῦ Μαρμαρᾶ».

Ὁ ΣΤΡΑΒΩΝ (XIII 588) διακρίνει τὴν Παλαιὰν Προκόννησον τῆς ἐχούσης τὰ λατομεῖα, γράφων: *Ἐν δὲ τῷ παράπλῳ τῷ ἀπὸ Παρίου εἰς Πριάπον ἢ τε παλαιὰ Προκόννησός ἐστι καὶ ἡ νῦν Προκόννησος, πόλιν ἔχουσα καὶ μέταλλον μέγα λευκοῦ λίθου σφόδρα ἐπαινούμενον.* Ἐν δὲ τῷ Περίπλῳ τοῦ ΣΚΥΛΑΚΟΣ, 94 (C. MÜLLER, *Geographi Graeci Minores I*, σ. 68) ἀναγινώσκομεν: *Κατὰ ταύτην* (τὴν Ἀρτάκην) *νήσός ἐστι καὶ πόλις Προκόννησος καὶ ἑτέρα νήσος ἐλλίμενος Ἐλαφόννησος γεωργοῦσι δ' αὐτὴν Προκοννήσιοι.* Ὄντως δὲ ἐπὶ τῆς νήσου τοῦ Μαρμαρᾶ ὑπάρχει εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλῆς λιμὴν ὁ λεγόμενος τοῦ «Πεταλᾶ».

Ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων προκύπτει ὅτι ἄλλη ἦτο ἡ Παλαιὰ Προκόννησος καὶ ἄλλη ἡ ἔχουσα τὰ λατομεῖα, ἔτι δὲ ὅτι ἡ δευτέρα αὕτη νήσος ὠνομάζετο Ἐλαφόννησος καὶ εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς παλαιᾶς Προκοννήσου. Γνωστὸν δὲ ὅτι τὸ ἐπιχωριάζον εἰς τὰς νήσους ταύτας ζῶον πρὸς ἢ προῖξ, ἐξ οὗ ἔλαβον τὸ ὄνομα αἱ νῆσοι αὗται, ἦτο εἶδος ἐλάφου (ΜΕΓΑ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ 459, 49).

Ἀποκλεισθέντος οὕτω ὅτι Παλαιὰ Προκόννησος δύναται νὰ εἶναι ἡ νήσος τοῦ Μαρμαρᾶ

ἴδωμεν ποία τῶν λοιπῶν εἶναι. Ἡ καλύτερα ἀπόδειξις θὰ ἦτο ἡ ἀνεύρεσις καταλλήλων ἀρχαιολογικῶν πειστηρίων. Ὄντως τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλώνης καὶ δὴ εἰς τὰ νοτιοανατολικά αὐτῆς, ὅπου σήμερον εὐρίσκεται τὸ χωρίον «Χουχλιά». Ἐκεῖ ὑπάρχει μικρὰ λοφώδης χερσόνησος μετρίου ὕψους σχηματίζουσα μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς λοιπῆς νήσου εὐρὺν κόλπον.

Τὸ ὅτι ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλώνης ἦτο ἰδρυμένη ἡ πόλις Προκόννησος καὶ ὅτι ἡ νήσος αὕτη ὠνομάζετο Παλαιὰ Προκόννησος προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος χωρίου τοῦ Στράβωνος. Ὄντως, ὅταν τις ἀναπλέων τὸν Ἑλλήσποντον φθάσῃ πρὸς τῆς Πριάπου, τῆς σημερινῆς Καράμπογας, συναντᾷ ἀκριβῶς πρὸς Α. πρώτην μὲν τὴν νήσον Ἀφισιάν (Ὀφιοῦσαν τῶν ἀρχαίων) καὶ ὀλίγον ὀπισθεν αὐτῆς τὴν νήσον Ἀλώνην. Αἱ δύο αὗται νῆσοι ὀπτικῶς συγχέονται, ἅτε οὖσαι ἀμφοτέραι χθαμαλαὶ καὶ γεώδεις. Ἀπωτέρω πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην φαίνεται ἡ χερσόνησος τῆς Κυζίκου, ὑψηλῆ, δασώδης καὶ ἀπόκρημος, βορειότερον δὲ φαίνεται ἡ νήσος τοῦ Μαρμαρᾶ, ἣτις εἶναι ἡ *Νέα Προκόννησος* τοῦ ΣΤΡΑΒΩΝΟΣ, ἡ ἔχουσα λατομεῖα μαρμάρου, καὶ ἡ ὀνομαζομένη ὑπὸ τοῦ ΣΚΥΛΑΚΟΣ *Ἐλαφόννησος*. Αὕτη εἶναι σημαντικῶς ὑψηλοτέρα καὶ μᾶλλον ἀπόκρημος τῆς Ἀφισιάς καὶ Ἀλώνης, ἦττον δὲ τῆς χερσονήσου τῆς Κυζίκου, τέλος πλησίον τοῦ Μαρμαρᾶ φαίνονται καὶ ἡ μικρὰ καὶ χθαμαλὴ νήσος Κούταλις.

Κατὰ ταῦτα ἐν τῷ παράπλῳ ἀπὸ Παρίου εἰς Πριάπον, ὡς ἐγγύτερον πρῶτον μὲν ἀπαντᾷ τὸ σύμπλεγμα τῶν νήσων Ἀφισιάς - Ἀλώνης (Παλαιὰ Προκόννησος), κατόπιν δὲ ἡ νήσος τοῦ Μαρμαρᾶ (Νέα Προκόννησος ἢ Ἐλαφόννησος) ὡς ἀπώτερον καὶ βορειότερον κειμένη. Τούτων ὅμως ἀψευδεστέρως μαρτυρία εἶναι ἡ

ὑπαρξίς ἐρειπίων τειχῶν καὶ λιμένος ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλώνης, εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ὁποίων ἤδη λεπτομερέστερον προβαίνομεν.

Τὸ μέρος τοῦτο ἐπεσκέφθην ἐν ἔτει 1905 συνοδεύων τὸν μακαρίτην πατέρα μου, ὅστις φιλόραχος ὢν ἠσχολεῖτο περὶ τὰ τοιαῦτα καὶ εἶχε μελετήσῃ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Κυζίκου καὶ δημοσιεύσει σχετικῶς εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου εἰς τοὺς τόμους ΙΗ', 1883 - 1884, σ. 25 - 33 καὶ ΑΒ', 1908 - 1910, σ. 160 - 177.

Ἀνελθόντες τότε ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς χερσονήσου ταύτης, ἥτις ἦτο ὁμαλὴ εἰς εὐρείαν ἔκτασιν, παρατηρήσαμεν εὐρὴν περίβολον τειχῶν ἀριστα διατηρουμένων περιβαλλόντων ὀλόκληρον τὴν ἔκτασιν ταύτην, ὁμοίων πρὸς τὰ σωζόμενα τότε τείχη τῆς Κυζίκου, ἥτοι ἐπενδεδυμένων διὰ πρισματικῶν τετραγωνικῶν γρανιτικῶν ὀγκολίθων. (Τὰ τείχη ταῦτα τῆς Κυζίκου, μετ' ὀλίγα ἔτη κατεστράφησαν, χαρακτηρισθέντα ὑπὸ τῶν τουρκικῶν Ἀρχῶν ὡς λατομεῖα γρανίτου καὶ ἐκχωρηθέντα εἰς ἐκμετάλλευσιν. Οὕτω τὰ μεγαλοπρεπῆ τείχη τῆς Κυζίκου ἐξέλιπον μεταβληθέντα εἰς κυβολίθους πρὸς ὁδοστρωσίαν!) Ἐμετρήσαμεν τὰς διαστάσεις τῶν τειχῶν τούτων καὶ ἐκρατήσαμεν καὶ ἄλλας σχετικὰς σημειώσεις, ἐντύπωσιν δὲ ἐνεποίησεν εἰς ἡμᾶς ὅτι ἦσαν ἐπενδεδυμένα διὰ γρανιτικῶν ὀγκολίθων, ἐφ' ὅσον δὲ οὔτε ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλώνης οὔτε ἐπὶ τινος τῶν λοιπῶν Προκοννήσων ὑπάρχει γρανίτης, προφανῶς οὗτος ἐκομίσθη ἐκ τῆς γειτονικῆς Κυζικηνῆς χερσονήσου ὅπου ἀφθονεῖ. Τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὴν δύναμιν τῆς Προκοννήσου καὶ τὰς φιλικὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Κύζικον, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ τείχη ταῦτα ἔκτισαν οἱ Κυζικηνοὶ μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν ἐπὶ τῶν Προκοννησίων, ὅπερ ἀπόκειται εἰς τοὺς εἰδικοὺς νὰ διαλευκάνωσι.

Ἐν συνεχείᾳ κατήλθομεν εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐξετάσαμεν τὸν λιμένα. Εἰς τὸ βόρειον μέρος αὐτοῦ παρατηρήσαμεν ἐμπεπηγμένον ἐντὸς τῆς ἄμμου μαρμαρίνον ἀγαλμα ἀνδρός, οὗτινος θραυσθέντες ἔλειπον οἱ βραχίονες καὶ ὅστις ἐχρησίμευε τότε ἵνα δένωνται ἐπ' αὐτοῦ τὰ πρυμνήσια τῶν ἱστιοφόρων, ἐκεῖ δὲ πλησίον ἐφαίνοντο ἐρείπια ἀρχαίου κτηρίου εἰσχωροῦντα εἰς τὴν θάλασσαν εἰς ἀρκετὸν μῆκος καὶ με-

κατεύθυνσιν ἐξ Ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς. Ἐκ τῶν παρισταμένων δὲ ἐντοπίων ναυτικῶν ἐπισημοφορήθημεν ὅτι ὑπῆρχον δύο σειραὶ ὑποθαλασσίων ὁμοίων ἐρειπίων, τῆς μὲν βορειότερας χωρούσης εὐθὺ πρὸς δυσμὰς καὶ ἀποτελούσης κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν τὸ ὑπόλοιπον θαλάσσιον μέρος καταστραφέντος κυματοθραύστου προασπίζοντος τὸν λιμένα, τῆς δὲ καίμενης ὀλίγον νοτιώτερον, ἐπὶ τι διάστημα χωρούσης καὶ ταύτης παραλλήλως καὶ ὀλίγον λοξῶς πρὸς τὴν πρώτην πρὸς δυσμὰς, μετ' ὀλίγον δὲ καμπτομένης ὑπὸ ἀμβλείαν γωνίαν πρὸς νότον ἐν σχήματι κεκλιμένου Γ κεφαλαίου ἔχοντος ἀμβλείαν τὴν γωνίαν, τοῦτο δὲ ἀπετέλει τὸ ὑποθαλάσσιον τμήμα καταστραφέντος λιμενοβραχίονος. Οἱ πλοιοκτῆται τῶν Χουχλιῶν πρὸ τινων ἐτῶν ἠθέλησαν νὰ μολώσωσι τὰ ὑποθαλάσσια ταῦτα ἐρείπια πρὸς πληρεστέραν προστασίαν τοῦ λιμένος αὐτῶν ἀλλ' ἠμποδίσθησαν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως.

Τὰ ἐρείπια ταῦτα ὁ μακαρίτης πατήρ μου ἐσκόπει νὰ μελετήσῃ πληρέστερον καὶ δημοσιεύσῃ ἀλλ' ἠμποδίσθη ὑπὸ ἀντιξῶων περιστάσεων, ἀπωλέσθησαν δὲ καὶ αἱ σχετικαὶ σημειώσεις αὐτοῦ κατὰ τὴν μεγάλην πυρκαϊάν τῆς Ἀρτάκης τοῦ ἔτους 1917, τὴν ἀποτεφρώσαντα τὸ πλεῖστον τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὴν προγονικὴν ἡμῶν οἰκίαν.

Ἦδη ἐθεωρήσαμεν σκόπιμον ὅπως ἔστω καὶ ἀτελῶς καὶ ἀπὸ μνήμης γράψωμεν τὰ ἀνωτέρω πρὸς βοήθειαν τυχόν μέλλοντος νὰ ἀσχοληθῇ μετὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐσχεδιάσαμεν δὲ καὶ πρόχειρον τοπογραφικὸν σχεδιογράφημα (εἰκ. 1) ἐμφαίνον τὴν θέσιν τῶν τειχῶν καὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ λιμένος.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω ὁ πατήρ μου ἐφρόνει ὅτι ὄντως αὐτόθι ἔκειτο ἡ Παλαιὰ Προκοννήσος, ἀλλὰ τὸ ζήτημα βεβαίως δεῖται τῆς ἐγκύρου γνώμης τῶν ἀρμοδίων. Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ σχηματισμοῦ ἡ θέσις ἦτο κατάλληλος πρὸς ἴδρυσιν ναυτικῆς πόλεως καὶ λιμένα εἶχεν ἀσφαλὴ καταστάντα ἀσφαλέστερον διὰ τῶν περιγραφέντων λιμενικῶν ἔργων καὶ ὁ λιμὴν οὗτος ἦτο ἀπόκρυφος, ἱκανὸς νὰ ἀποκρύψῃ τὰ ἐν αὐτῷ ναυλοχοῦντα πλοῖα τῶν ἀρχαίων χρόνων, προσὸν πολῦτιμον διὰ τυχόν αἰφνιδιαστικὴν ἐνέργειαν.

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους μέχρι τοῦ ἑκπατριμοῦ τοῦ 1922 ἐπὶ τῆς νήσου Ἑλώνης ὑπῆρχον πέντε χωρία κείμενα, ὅπου ἐπὶ τοῦ συνημμένου χάρτου σημειοῦνται. Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ ἑξῆς :

1ον. Ἡ Ἑλώνη. Ἔδρα τοῦ Μητροπολίτου

ὑπαλλήλου (Μουδίου) κατοκεῖτο ὑπὸ 1.000 περίπου ἑλλήνων κατοίκων ἀσχολουμένων εἰς ὅσα καὶ οἱ κάτοικοι τῆς γειτονικῆς Ἑλώνης.

3ον. Τὸ Βῶρυ κείμενον εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς βορείου παραλίας τῆς νήσου. Ἦτο τὸ μόνον χωρίον τῆς νήσου, ἐν τῷ ὁποίῳ κα-

Εἰκ. 1. Σχεδιογράφημα τῆς Προκοννήσου.

Προκοννήσου ἀποκλειστικῶς δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκουμένη 1.100 περίπου τὸν ἀριθμὸν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἀλιείαν, ναυτιλίαν, ἀμπελοργίαν, παραγόντων ἀφθονοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ οἴνου καὶ ὀλίγα δημητριακά.

2ον. Τὸ Πασαλιμάνι, ἔχον μέγαν καὶ ἀσφαλῆ λιμένα, εἶναι ἔδρα τοῦ Τούρκου διοικητικοῦ

τόκου καὶ ὀλίγοι Τούρκοι. Οἱ μὲν Ἕλληνες κάτοικοι ἦσαν 715 οἱ δὲ Τούρκοι 55. Ἦσχιζοντο εἰς ὅσα ἔργα καὶ οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς νήσου μὲ ὑπεροχὴν τινα ἐπὶ τῶν δημητριακῶν, χωρὶς ὅμως ταῦτα νὰ ἐπαρκῶσιν οὔτε διὰ τὴν ἐπιτόπιον κατανάλωσιν τοῦ χωρίου.

4ον. Τὰ Σκουπιά. Χωρίον ἀποκλειστικῶς ὑπὸ

ἑλλήνων οἰκούμενον ἔχον περὶ τοὺς 960 κατοίκους, ἀσχολουμένους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ ἀλιείαν.

5ον. Τὰ Χουχλιά, τὸ ναυτικώτατον τῶν χω-

ρῶν ὑπήγαγεν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῆς τὴν γειτονικὴν Ἀρτάκην καὶ ὀλόκληρον τὴν Κυζικηνὴν χερσόνησον. Ἴσως ἔκτοτε χρονολογοῦνται καὶ τὰ μέχρι σήμερον σφρζόμενα ἐν Ἀρτάκῃ τείχη

Εἰκ. 2. Τὰ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἁγ. Συμεῶν Ἀρτάκης ἐρείπια ἀρχαίων τειχῶν «Τὸ Κάστρο τοῦ Χριστοῦ».

ρίων τῆς νήσου, κείμενον ἐντὸς τοῦ εὐρέως κόλπου ὃν ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω καὶ ὅπου τὰ ἐρείπια τοῦ λιμένος τῆς ἀρχαίας Προκοννήσου. Κατάρκειτο μέχρι τοῦ ἑκπατρισμοῦ τοῦ 1922 ὑπὸ ἑλλήνων ναυτικῶν 610 περίπου.

Τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα νομίζομεν ὡς ἀποδεικνύοντα ἐπαρκῶς ὅτι ἡ ἀρχαία Προκόννησος ἔκειτο ἐπὶ τῆς νήσου Ἀλώνης· πρὸς τὴν ἀποψιν ταύτην συγκλίνουν καὶ συμπεράσματά τινα ἐξ ἱστορικῶν γεγονότων, ἅτινα ἠρύσθημεν ἐκ τῶν προσιτῶν εἰς ἡμᾶς πηγῶν καὶ ἅτινα ἐκθέτομεν κατωτέρω ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ὀνόματα δύο φυλῶν τῶν Κυζικηνῶν, αἵτινες φαίνεται ὅτι προσετέθησαν μεταγενεστέρως καὶ αἵτινες φυλαὶ πιθανώτατα δηλοῦσι προκοννησίους· αἱ φυλαὶ αὗται εἶναι ἡ τῶν «Οἰνώπων» καὶ ἡ τῶν «Βορέων».

Ὅπως εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἱστορίας (ιδὲ MARQUARDT, Ἱστορία Κυζίκου, σ. 72, τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως ὑπὸ Κυρίλλου Γρηγοριάδου, Κωνσταντινουπόλις 1878), κατὰ τὴν τετάρτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἡ Κύζικος εὐημεροῦσα ἐξώρμησεν εἰς κατακτήσεις καὶ πρῶτον

(εἰκ. 2 καὶ 3) ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἁγίου Συμεῶνος, τὰ ὅποια καὶ ἡμιτελῆ φαίνονται καὶ ἐν βίᾳ οἰκοδομηθέντα, διότι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς κτι-

Εἰκ. 3. Ἀρτάκη - Ἁγ. Συμεῶν. Ἐρείπια ἀρχαίων τειχῶν.

σθέντα τεμάχια μαρμαρίνων κίωνων, ὅπερ ὑπὸ κανονικᾶς περιστάσεις δὲν θὰ ἐγένετο. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐπικειμένης τῆς ἐπιθέσεως τῶν Κυζικηνῶν κατὰ τῶν Ἀρτακηνῶν, οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἤρχισαν ἐν βίᾳ τειχίζοντες τὸν λόφον τοῦ Ἁγίου Συμεῶνος καὶ ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀπο-

τόμως ἐσταμάτησε τὸ ἔργον, διότι σαφῶς φαίνονται τὰ τεῖχη ταῦτα ἡμιτελῆ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον αὐτῶν ἀφήνοντα ἀκάλυπτον ἀρκετὴν ἔκτασιν μέχρι σειρᾶς ἀποτόμων βράχων, ὅπου προφανῶς θὰ ἐσταμάτα ἡ τεῖχισις ὡς περιττή. Ἐν συνεχείᾳ οἱ Κυζικηνοὶ ἐστράφησαν κατὰ τῶν Προκοννησίων, συμμαχῶν τότε τῶν Ἀθηναίων. Οἱ Προκοννησιοὶ ἀντέστησαν ἐπικαλεσθέντες καὶ τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἡ βοήθεια ἐβράδυνε νὰ φθάσῃ καὶ οἱ Προκοννησιοὶ ὑπέκυψαν πρὸ ὑπερέτερων δυνάμεων, παραδώσαντες καὶ τὸ περιώνυμον ἄγαλμα τῆς Μητρὸς τῶν θεῶν Δινδυμίνης ἐκ χρυσοῦ καὶ ὀδόντων ποταμίων Ἴππων ἐξειργασμένον (ιδὲ MARQUARDT, αὐτόθι σ. 102).

Ἐπεὶ τῆς βοηθείας πρὸς τοὺς Προκοννησίους συνηγόρησε καὶ ὁ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ διὰ τοῦ πρὸς Πολυκλέα λόγου (L, 5), ὃν ὀλίγον μετὰ τὸ ἔτος 361 π.Χ. ἐξεφώνησε: *Προκοννήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες ἰκέτευσον ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ βοηθῆσαι αὐτοῖς, λέγοντες ὅτι ὑπὸ Κυζικηνῶν κατέχονται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ μὴ περιδεῖν ἀπολομένους.*

Σχετικῶς δὲ ὁ ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ἱστορεῖ (VIII 46): *Κυζικηνοὶ ἀναγκάσαντες πολέμῳ Προκοννησίουσιν συνοίκους γενέσθαι μητρὸς Δινδυμίνης ἄγαλμα ἔλαβον ἐκ Προκοννήσου. Οὕτω ἡ Προκοννήσος ἐνεσωματώθη ἐντὸς τοῦ κράτους τῆς*

Κυζίκου καὶ προφανῶς οἱ Προκοννησιοὶ, ὡς φυλαὶ πλέον, συγκατηριθμήθησαν μεταξὺ τῶν φυλῶν τῶν Κυζικηνῶν.

Οἱ Κυζικηνοὶ ἦσαν διηρημένοι εἰς φυλάς (RE² XII ἐν λ. *Kyzikos*, στ. 232), ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τέσσαρες, Γελέοντες, Ἀργαδεῖς, Αἰγικορεῖς, Ὀπλητες, εἶναι αἱ κοιναὶ ἰωνικαὶ φυλαί. Αἱ δύο ἀκολουθοῦσαι, Οἰνωπες καὶ Βωρεῖς, ἦσαν πιθανῶς Προκοννησιοὶ. Καὶ Οἰνωπες μὲν ὀνομάσθησαν ὡς προερχόμενοι ἐκ τῆς ἀνεκαθεν οἰνοφόρου Προκοννήσου παραγωγῆς μέχρι τῆς σήμερον ἀφθονον, ἐκλεκτὸν καὶ γενναῖον οἶνον ἐξαγόμενον καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ τὴν Γαλλίαν¹, ὑπὸ τὸ ὄνομα «Πασαλιμάνι» ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ λιμένος, ἐκ τοῦ ὁποίου κυρίως ἐξήγετο, Βωρεῖς δὲ οἱ ἐκ τῶν βορειοτέρων μερῶν τῆς νήσου προερχόμενοι, τῶν ὁποίων κατάλοιπον μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν παρέμεινε τὸ χωρίον Βῶρυ, οὕτω ὀνομαζόμενον καὶ μετὰ τὸ ἔτος 1922 καὶ τὴν ἐκκένωσιν αὐτοῦ ἐκ τῶν προαιωνίων ἐλλήνων κατοίκων αὐτοῦ.

ἹΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Κ. ΜΑΚΡΗΣ

¹ Μεγάλα ποσότητες τοῦ οἴνου τούτου ἐξήχθησαν εἰς Γαλλίαν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα, ὅτε κατεστράφησαν ἐκ φυλλοξήρας αἱ ἀμπελοὶ τῆς Γαλλίας πρὸς βελτίωσιν κατωτέρας ποιότητος οἴνων δι' ἀναμείξεως μετ' αὐτῶν.

ΔΥΟ ΛΙΘΟΙ ΕΚ ΠΛΩΤΙΝΟΠΟΛΕΩΣ ΕΝΕΠΙΓΡΑΦΟΙ

Ἐξ ἐκθέσεως τοῦ ἐκτάκτου ἐπιμελητοῦ Ἀρχαιοτήτων κ. ΧΡ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ «Περὶ δύο ἐνεπιγράφων ἐκ Πλωτινιόπολεως λίθων» δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὰ κατωτέρω:

Εἰς τὰς ἤδη γνωστάς ἐπιγραφικὰς μαρτυρίας ἐκ τῆς Θρακικῆς Πλωτινιόπολεως προσετέθησαν ἐσχάτως δύο νέαι, δι' ὧν λύεται ὀριστι-

¹ Περὶ τῆς γνωστῆς ἐνεπιγράφου στήλης τῆς ἀφιερωμένης ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Δήμου Πλωτινιόπολιτῶν εἰς τὸν αὐτοκράτορα Μ(άρκον) Ἰούλιον Φίλιππον τὸν Ἀραβα (244-249 μ.Χ.), δι' ἧς ἐτέθη τὸ πρόβλημα τοποθετήσεως τῆς Πλωτινιόπολεως, βλέπε: Α. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, Ἱστορία Θράκης, 1939,

κῶς τὸ ζήτημα ταυτίσεως τῆς πόλεως πρὸς τὰ ἑρεῖπια τοῦ λόφου τοῦ κειμένου παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ἐρυθροποτάμου μεταξὺ τῆς γαλλικῆς γεφύρας καὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς¹.

1. Ἡ πρώτη ἐκ τῶν δύο τούτων εὑρέθη ἐπὶ τοῦ λόφου «Ἁγία Πέτρα» καὶ ἀπόκειται νῦν ἐν τῷ Μουσείῳ Διδυμοτείχου. Πρόκειται περὶ βάθρου ἐκ σκληροῦ λίθου μὲ ἐργασμένας τὰς τρεῖς αὐτοῦ πλευράς, ὕψους 0.46 μ., μὲ βάσιν

σ. 188-189. Θρακικὰ Η', σ. 190-195 (Κ. ΚΟΥΡΤΙΑΝΗΣ), σ. 196-210 (Ν. ΒΑΦΕΙΔΗΣ), Θ', σ. 407-414 (ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ), Ι, σ. 198-208 (Χ. ΔΡΑΚΟΝΤΙΑΝΗΣ), σ. 208-218 καὶ 387-8 (ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ), σ. 388-89 (ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ).